

Bidrag til den danske Adels Slægthistorie.

Af **Thiset.**

VII. Frost — von Frost.

Siden 1876 udkommer en Gang aarlig i Tydskland en lille Adelscaender, — lille af Format, men paa Grund af den anvendte fine Skrift overordentlig indholdsrig —, der i ydre og indre Udstyrelse er en tro Copi af de bekjendte Gotha-Calendere, til hvis „Taschenbuch der gräflichen Häuser“ og „Taschenbuch der freiherrlichen Häuser“ den danner et Supplement. Dens officielle Titel, tidligere „Genealogisches Taschenbuch der Ritter- und Adelsgeschlechter“, er da nu ogsaa ændret til „Genealogisches Taschenbuch der adelichen Häuser“, men den er forøvrigt paa Veie til ligesom sine ældre Sødskende at erhverve et Daglignavn ved Siden af det officielle Navn, idet den ligesom disse kortelig betegnes efter sit Fødested: Brünn'er-Calenderen.

Denne Bog er ikke nær saa kjendt her i Danmark som sine ovennævnte to mere høibaarne Frænder, og dog fortjener den det fuldt saa meget. Den indskrænker sig nemlig ikke til at optage tyske Slægter, men bringer ogsaa Meddelelser om og fuldstændige Slægttavler over Slægter fra andre Lande, og gennemløber man Listen over de hidtil i den optagne Familieartikler, træffer man en stor Mængde Navne, der mere eller mindre høre hjemme i dansk Personalhistorie: Ahlefeldt, Anker, Arenstorff, Bachofen von Echt, Bang, Bardenfleth, Barner, Bassewitz, Behr, Below, Bernstorff, Bertouch, Bornemann, Bretton, Briand de Crevecoeur, Buchwald osv. — det hele Alphabet igjennem. Denne Bogens universelle Natur giver den selvfølgelig en betydelig forhøiet Værd ogsaa udenfor Tydskland, men nægtes kan det ikke, at den ingenlunde har en tilsvarende gavnlig Indflydelse paa dens Paalidelighed og Brugbarhed som et personalhistorisk Kildeskrift; thi hvor vel ansete dens Redacteurer¹⁾ end ere blandt

¹⁾ tidligere Moritz Maria von Weittenhiller, i den sidste halve Snes Aar Alexander von Dachsenhausen, der, som de i Bogen optagne enkelte Vaabenafbildninger udvise, tillige er en fortræffelig heraldisk Tegner.

tydske Adelshistorikere og Genealoger, saa følger det af sig selv, at de for de ikketydske Slægters Vedkommende ganske voldgives de respective Meddelere af de indsendte Artikler. Allerede Ube kjendtskabet til vedkommende Lands Sprog og indre Forhold kan spille Redacturen adskillige, mere morsomme end egentlig skadelige Puds, som naar i Stamtavlen over Slægten von Barner af dennes her i Danmark i Bondestanden overgaaede, ikke i den danske Adel optagne Linier det ene Medlem efter det andet tituleres „Landrath auf der Insel Møen“, unægtelig en pyntelig Oversættelse af det „Landmand paa Møen“, der sagtens ligger til Grund for Misforstaaelsen. Langt værre er det dog, at Redacturen ikke er istand til at øve Kritik i Spørgsmaalet om de indsendte Stamtavlens Paalidelighed, ja end ikke kan skjønne, om de fyldestgjør den første Betingelse for at tilkomme en Plads i hans Bog, nemlig virkelig at være Stamtavle over „ein adeliches Haus“. Hans Taschenbuch er derfor i ikke ringe Grad udsat for at blive udnyttet af mere eller mindre forlorne Adels-slægter, der ad denne Omvei søge at fastslaae deres tvivlsomme eller ubevislige Adel — først i Udlandet, hvor deres Fordringer ikke kunne prøves, senere maaske i Hjemmet ved Hjælp af de paa denne lette Maade erhvervede udenlandske „Kilder“. Man fristes ialtfald til at henføre det efterfølgende Uddrag af Brünn'er-Calenderen til denne Categori.

I bemeldte Calenders 3. Aargang findes en Del danske Slægter, hvoriblandt følgende overraskende Meddelelse om den uventede Gjenopstandelse af en i Aarhundreder for uddød anseet, gammel Adelslægt, ovenikjøbet med Tilknytning til en af vor Kjæmpevise- og historiske Roman-Literaturs mest sympathivækkende Skikkelser; Meddelelsen, der sikkert vilde tabe ved en Oversættelse, gjengives her paa Tydsk.

von Frost.

[Lutherisch. — Dänemark. — Altes dänisches Geschlecht.]

Wappen: In Silber zwei schwarze, mit den Spitzen aufwärts gekehrte Büffelhörner. — Kleinod: die zwei schwarzen Hörner. — Decken: schwarz-silbern. — Schildhalter: rechts ein Adler, links ein Bär. -- Devise: „Finis dissimilis est initii“.

Die von Frost sind eine sehr alte dänische Familie, welche im 14. Jahrh. mit den Rittergütern Oerumgaard in Thy und Fröslevgaard auf der Insel Morsö (beide in Jütland) begütert war. Oerumgaard wurde im Jahre 1367 am „König Waldemar Atterdag“ verkauft.

Geschichtlich bekannt ist Sören Frost, der Sohn des Eske oder Esge Frost; als der dänische Ritter Niels Ebbesön den holsteinischen Grafen Gerhard den Groszen zu Randers in Jütland in der Nacht vom 1. auf den 2. April 1340 aus Gründen der Selbständigkeit Dänemarks ermordete, folgte Niels Ebbesön nur sein Freund Sören Frost, welcher Letzterer sich hierfür die goldenen Sporen erwarb; Ebbesön wurde aber zu Skanderborg gefangen genommen und auf Befehl der Söhne des Ermordeten, Heinrich II des Eisernen und Klaus, daselbst hingerichtet.

Im „Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne“ I Bd., S. 163, Tf. XXIX, wird die Familie als † bezeichnet, was aber unrichtig ist.

Die Stammreihe ist folgende:

Esge, auch *Eske* von Frost, lebte um 1314.

—|—
Sören, um 1340.

—|—
Ivar, um 1372.

—|—
Andres, um 1410.

—|—
Jens, um 1449.

—|—
Aage, Priester in Broderstrup (Brostrup) in Dänemark.

—|—
Niels, um 1523.

—|—
Jens, um 1560.

—|—
Niels, geb. 1590, † 1665.

—|—
Svend Fisker, geb. 1642, † 1712, kam aus Jütland nach der dänischen Insel Lolland, wo er einen Hof erwarb.

—|—
Ole, geb. 1699, † 1776, begütert auf der Insel Lolland, verm. mit *Inger*, des Magnus Tochter.

—|—
Niels Oleson, geb. 1733, † 1808, begütert auf Lolland, verm. mit *Kristine*, des Hans Tochter.

Hans Jörgen, geb. 30 Jan. 1766, † 7 Juli 1837, Hofbeamter beim Erbprinzen Friedrich Ferdinand, verm. mit Ellen Marie, geb. *Iversen*.

Christian, geb. 23 Juni 1794, † 14 August 1853, Gutsbesitzer zu Friedrichsberg bei Kopenhagen, verm. mit Dorothea, geb. Mortensen.

Nachkommen s. unten.

Hans Jakob Georg von Frost (Sohn des 14 August 1853 † *Christian*), geb. 26. Aug. 1822.

Bruder:

Sören Karl Christian, geb. 6. Mai 1826.

Vatersbruder und dessen Nachkommen:

Ivar, geb. 9 August 1796 zu Lyngby bei Kopenhagen, kön. dän. Etatsrath a. D. und Amtssteuererhebungs-Verwalter, verm. 18 August 1826 mit *Nikoline* Christine, geb. Schou, geb. 27 Aug. 1804, † in Dez. 1866. [Kopenhagen.]

Kinder: 1. *Peter* Severin, geb. 12 Okt. 1827 zu Kopenhagen, kön. dän. Oberlieutenant der Artillerie a. D., Branddirektor etc., verm. I) 3 April 1857 mit *Juliane*, geb. Christensen, (Tochter des † Regimentsarztes Dr. Christensen u. der † Christiane, geb. Bendixen-Fischer), geb. 3 Sept. 1829 zu Randers, † 4 Januar 1866, II) 11 Dez. 1868 mit *Nancy* Christiane, geb. Jørgensen (mütterlicherseits abstammend von den Geschlechtern von Gjedde, von Saxtorph u. de Nully), geb. 8 Januar 1843 zu Kopenhagen. [Kolding in Jütland.]

Deren Kinder: (Aus 1. Ehe) 1.) *Juliane* Marie Frederikke Elise, geb. 2. Januar 1866 zu Aarhus.

(Aus 2. Ehe) 2.) *Svend* Waldemar Fisker, geb. 6 Mai 1870 zu Odder bei Aarhus.

2. *Henriette* Christiane Charlotte, geb. 1 Januar 1839 zu Kopenhagen, verm. im Mai 1866 mit Severin Hertzsprung, Direktor der kön. Lebensversicherungs-Gesellschaft. (!) [Kopenhagen.]

3. *Karen* Juliane Marie, geb. 5 Juli 1844, Stiftsfräulein im adelichen Kloster zu Wemmeltofte in Dänemark.

Skade, at den ubekjendte Forfatter af denne Stamtavle — han maa sikkert søges i Danmark, ialtfald er utvivlsomt Calenderens daværende Redacteur Hr. von Weittenhiller ganske uden Andel i den — ikke citerer sine Kilder; han besværliggjør derved betydelig den critiske, neppe af ham tilsigtede Prøvelse af

sit interessante Værk, og jeg maa tilstaae, at min genealogiske Viden ikke altid har været tilstrækkelig til at udfinde Kilderne; men jeg haaber dog at kunne paapege saameget, at denne Calendrens genealogiske Opsats er et forbløffende dristigt Forsøg paa at slaae Capital af en blot og bar tilfældig Navnelighed.

Det vil let sees, at den foranstaaende Slægtlinie bestaaer af to Halvdele, en ældre og en yngre, den sidste regnet fra den 1712 afdøde Svend Fisker, eller om man vil, fra hans 1665, 75 Aar gammel, afdøde Fader Niels Jensen. Skjøndt den bekjendte Genealog Lengnick, der ogsaa har syslet med de nulevende Frost'ers Genealogi, rigtignok, som det synes, uden ringeste Ahnelse om dens høie Ælde og fornemme Adel, nok saa troskyldig først begynder sin Stamtavle med: „Niels Olsen Frost, Fæstebonde paa Laaland, Søn: Hans Jørgen Frost, Kammerlakai hos Prinds Frederik Ferdinand, osv., vil den yngre Halvdel af Slægttavlen dog vistnok i Hovedsagen vise sig at være rigtig. Danske Læsere ville ikke lade sig blænde af Familiens ægteskabelige Forbindelser med de udbredte Slægter Mogensen, Hansen, Iversen, Mortensen, Christensen og Jørgensen, neppe nok af Hans Jørgen Frost's Charge som „Hofbeamter beim Erbprinzen Friedrich Ferdinand“, eller af Sønnens „Gutsbesitzer zu Friedrichsberg bei Kopenhagen“ — hvorfor ikke „Rittergutsbesitzer“? Men den ældre Halvdel af Slægtlinien turde være saa meget desto mere angribelig. Allerede Indledningen er saarbar nok. Det er ikke værd at opholde sig over, at de rent danske Slægter Frost tituleres „von“ Frost og betegnes som „lutherisch“. Det første kan være den tyske Redacteurs Tilsætning, det andet gjælder naturligvis kun den yngre Halvdel, men skulde jo forresten ogsaa helst gjælde for den ældres Vedkommende, thi hvorledes kan Familien ellers uden at have taget Skade paa sin borgerlige — om Forladelse: adelige Anseelse stamme ned fra en Præst, der efter sin Plads paa Slægttavlen at dømme maa have levet ca. 1490, ganske vist en urigtig Plads, thi som det ret strax skal sees, levede han et Par hundrede Aar tidligere, hvad der dog selvfølgelig ikke gjør Sagen bedre. Men saa kommer Vaabenbeskrivelsen! Denne viser, at Familien Frost nuomstunder fører just

det samme Skjoldemærke og Hjelmtegn, som Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne tillægger de gamle Frost'er, ganske vist udfyldt med saa moderne Til sætninger som Skjoldholdere og Devise. Er denne Overeens stemmelse nu et Bevis paa Stammefrændskab? Ak nei! Den er tvertimod et temmelig afgjørende Bevis paa det Modsatte, thi Adels-Lexiconnet har ved en aldeles feilagtig Angivelse lokket Svend Fiskers godtroende Eferkommere til at føre et Vaaben, som slet ikke er de gamle Frost'ers; thi man tør vel sikkert gaa ud fra, at hverken Svend Fisker selv eller hans paa Laaland „begüterte“ Søn og Sønnesøn, ja maaske neppe engang Hof embedsmanden, have ført de to sorte Bøffelhorn eller nogetsom helst andet adeligt Vaaben.

Fra Aaret 1333 haves et Sigil for dominus Esgerus Frost, miles; det er afbildet i Henry Petersens Danske Adelige Sigiller¹⁾ og viser et Skjold med Lange'rnes bekjendte 3 Roser. Ganske samme Skjoldemærke, men paa Hjelmen en med fem Strudsfer besat Rose findes i Hr. Anders Vrost's Sigil fra Aar 1360²⁾. Men et andet Sigil for Hr. Anders Vrost, marskalcus 1362, som findes i Archivet i Lybæk³⁾, viser Slægten Bilds Vaabenmærke. Om der heraf skal sluttes, at der samtidig har levet to fremragende Mænd af Navnet Anders Frost, eller om her, hvad der er rimeligst, foreligger et enestaaende Tilfælde af Vaabenforandring, hvis Aarsag nu kan blive vanskelig at udgrunde, faaer staae hen foreløbig. Det er uvist, hvor Ad. Lex. har hentet sin Angivelse fra, at Frost'erne førte de to Bøffelhorn; den skyldes sagtens en eller anden Vaabenbogs Forvexling af Frost'er og Dyre'r, men man tør nok fastslaae som vist, at de nulevende Frost'er ikke have arvet deres to Bøffelhorn — for ikke at tale om Skjoldholdere etc. — efter deres Forfædre, men simpelthen have optaget dette Vaaben paa Adels-Lexiconnets Authoritet, — eller skulde der have staaet et for Andre ukjendt Familiearchiv til den ubekjendte Forfatters og til Adels-Lexiconnets Raadighed, hvorfra de har hentet de to Bøffelhorn og maaske mere Andet. Man kunde fristes til at tro det,

¹⁾ No. 234. ²⁾ Mehl. Urkundenbuch XIV. 626, Danske Adelige Sigiller 537.

³⁾ Jvf. Cod. Dipl. Lub. III. 449; Danske Adelige Sigiller 549.

thi lige efter Vaabenbeskrivelsen kommer Angivelsen om, at Slægten Frost har eiet Ørumgaard i Thy og Frøslevgaard paa Mors, og at den første blev solgt 1367 til Kong Valdemar. Om Frøslevgaards faa Eiere af Navnet Frost kan eftersees i Danmarks Adels-Aarbo¹⁾, men om Ørum havest formentlig nu ingen ældre Eier-Efterretning end, at Gaarden 1367 med meget mere Gods blev solgt til Kong Valdemar af Bo Høeg og hans Hustru Sophie Esgesdatter Frost²⁾. Da hun udtrykkelig nævnes som Medudsteder af Brevet, er det ganske vist rimeligt, at hun har været Gaardens egentlige Eierinde, det siges udtrykkelig, at Godset dels er arvet efter hendes Forældre, dels kjøbt, og Bo Høeg tilpligter sig at give hende andet Vederlag, men hun kunde dog godt have arvet Ørum efter andre Slægtninge end de Frost'er, f. Ex. efter sin Moder og Morfader.

Der klinger et umiskjendeligt Ekko af Ingemanns Romaner, „Ridderen af Randers Bro“ osv. igjennem det paafølgende Stykke. Den gjæve Ridder! Ebbesøn!, som „aus Gründen der Selbständigkeit Dänemarks“ udfører sin dristige Daad, og den trofaste Svend, som ledsager sin Herre paa den natlige Færd og derfor erhverver disse fra Ingemanns Romaner saa vel kjendte gyldne Sporer, dette og meget mere er Altsammen saa smukt og overbevisende fastslaaet i de ovennævnte Værker, at ingen Historiker burde have Lov til at røre derved. Men Emnet er saa fristende, at end ikke den ukjendte Forfatter i Brünn'er-Calenderen har kunnet nægte sig den Nydelse paa visse Punkter at øve Critik og hente Oplysninger fra andre mindre poetiske Kilder, — eller er den livlige Fantasi, som sikkert forudsattes hos Tilskuerne, naar i sin Tid „Ridderen af Randers Bro“ gik over den beskedne Scene paa Kolding Theater, sagtens i en lignende Udstyrelse som f. Ex. i Nykjøbing p. S., hvor Randers Bro var et omvendt Spisebord, hvis Plader den brave Svend Trøst med stor Færdighed afkastede, da de forfølgende Holstenere vilde over Bordet — er denne Fantasie løben af med Forfatteren og har bragt ham paa Afveie? Det kan ialtfald passere for en ved Mangelen af Statister ved fornævnte Theater opstaaet Misforstaaelse, at han reducerer

¹⁾ 1888 S. 67. ²⁾ Ældste Archivreg. I. 103, jvf. 89, 97, Nørre Jyll. 47, Ørum 1.

Tallet paa Niels Ebbesens Ledsagere i Randers til en eneste, men det seer stærkt ud som en forkastelig Opmærksomhed mod Brünn'er-Calenderens tydske Læsere, at han følger den holstenske Beretning om, at Niels Ebbesen selv som en simpel Forbryder maatte lade sit Liv paa Skafottet, og ikke tager ringeste Hensyn til, at alle danske Kilder — gamle og nye, gode og slette — lade ham lide Heltedøden i Nonnebjerg-Slaget.

Skulle disse to Efterretninger — 1) at Niels Ebbesen kun havde en eneste Mand med sig, den han jo ovenikjøbet lod blive tilbage ved Broen, hvorved Drabet faaer Udseende af at have været et simpelt Snigmord, og 2) at Niels Ebbesen blev henrettet — tages i Tilgift, er der vel ikke stor Fare for, at selv den mest begejstrede Beundrer af vor Nationalhelt skal tage Brünn'er-Calenderen til Indtægt for sin Mening om Motiverne til Daaden eller for den nyere Opfattelse. at denne var et Udslag af en hel stor Sammensværgelse til Fædrelandets Befrielse — men som et mærkeligt Exempel paa, hvorledes Slægtfølelsen, den være saa virkelig eller indbildt, skærper Sporsandsen, vil den dog altid kunne citeres. I „Vore Folkeviser“ (Kjøbenhavn 1891) S. 313 har Professor Joh. Steenstrup udtalt den Formodning, at det ellers i den danske Adelshistorie ukjendte Navn „Svend Trøst“ skyldtes en Feillæsning af „Svend Frøst“, og alt tidligere var jeg naaet endnu videre, nemlig til en Mistanke om, at saavel Fornavn som Tilnavn beroede paa Misforstaaelse og Feillæsning. Da man i samtidige Breve kan træffe Navnet Frost eller Frøst brugt alene uden Fornavn¹⁾, formodede og formoder jeg, at „Niels Ebbesens Svend Trøst“, Visens „hin liden Svend Trøst“ skal læses Niels Ebbesens Svend — Frøst, hin liden Svend — Frøst, saa at Svend ialtfald ikke oprindeligt har skullet betyde Mandens Fornavn. Skulde denne Formodning helt eller delvis bekræfte sig, maa nu Joh. Steenstrup og jeg fratæde Æren for Opdagelsen til den ukjendte Forfatter i Brünn'er-Calenderen, der ikke blot har fundet, at Trøst skal læses Frost, at Svend ikke er et Fornavn, men ogsaa, at den brave Svend hed — Søren! Hvor uheldigt er det dog ikke, at han har fore-

¹⁾ f. Ex. Top. Sml. Perg. Børglum Herred 7.

holdt os den skjulte Vei, ad hvilken han er naaet til saa smukke Resultater; han nøies med at anføre som givet: *Geschichtlich bekannt ist Sören Frost . . .*, og det er nu netop destoværre *det*, som hverken Sören Frost eller Svend Trøst er, ialtfald udenfor den *Art Geschichte* som historiske Romaner og Viser.

Vi gaae nu til „die Stammreihe“. Første Mand: Esge Frost er historisk nok, han nævnes i en hel Række Aktstykker og levede endnu 1346¹⁾. Næste Led: „Sören um 1340“ faaer derimod helt og holdent staae for Forfatterens Regning. Dette „Sören“ synes at være til nogen Uleilighed, ellers kunde man have gjættet paa, at Niels Ebbesens Svend „Frøst“ ikke var nogen anden end den senere Marsk Hr. Anders Esgesen Frost, der jo i Visen nævnes i Forbindelse med Niels Ebbesen. Navnet Anders vilde her have passet fortrinlig ind i Stammerækken, da det gjenfindes i dens 4. Led. Som 3. Led kunde man saa have ventet at finde de historisk kjendte Personer enten Hr. Erik Andersen Frost 1360²⁾ eller snarere Esge Andersen Frost³⁾, medens vi nu maa nøies med en formentlig ganske ubekjendt „Ivar um 1372“, der maaske skyldes en Forvexling med den Jesse Frost armiger, som nævnes i et Brev af 1373⁴⁾, endog jeg høilig betvivler, at Stammerækkens Forfatter nogensinde har seet eller hørt om dette Brev. I 4. Generation møde vi en „Andres um 1410“; hermed kan naturligvis ikke være sigtet til den førnævnte Marsk Hr. Anders Frost, der ikke nævnes efter 1370; hvorimod der ifølge Breve fra 1430 og følgende Aar virkelig levede en Anders Frost, som til Nød kunde anbringes „um 1410“. Men havde Forfatteren kjendt lidt nærmere til denne Anders Frost, havde han neppe beæret ham med en Plads i sin Stammerække. Thi for det Første var han slet ikke af Slægten Frost, men en Broder til Bo Høeg og Hr. Lage Rød⁵⁾, som vare Sønner af Per Høeg og Sønnesønner af Bo Høeg og Sophie Esgesdatter Frost, og Anders Frost er altsaa kun opkaldt efter sin Faders Morbroder, men derimod paa fædrene Side en Høeg og maa have ført denne Slægts Vaaben, en halv gaaende

¹⁾ Top. Sml. Perg. Hassing H.   ²⁾ Huitf. 527.   ³⁾ Geh. Arch. Aarsber. II. 25, 27.   ⁴⁾ Nørrejyll. 53 b.   ⁵⁾ Dueh. Dipl. 38.

Vildbasse, — og dernæst er han en geistlig Mand, han var 1453 Præst i Hillerslev og 1457 Præst i Mariager¹⁾, og altsaa ugift. Ikke desto mindre opfører Stammerækken som hans Søn: „Jens um 1449“, utvivlsomt den Jens Frost, som nævnes 1419—39 og eiede Frøslevgaard, men da denne Gaard gik i Arv til hans Døttre, har han neppe havt Sønner efter sig, og han var forresten ogsaa alt død 1445²⁾. Imidlertid har Stammerækken dog en Søn til ham: „Aage Priester in Broderstrup (Brostrup) in Dänemark“, det kosteligste Led i den hele Række. Mærkelig nok er der intet „um“ anbragt ved denne Hr Aage, men da hans foregivne Fader lever „um 1449“ og den i den følgende Generation som hans Søn opførte Niels „um 1523“, maa Hr. Aage, selv om han mulig kunde have oplevet Reformationen, dog absolut have sat den lille Niels i Verden paa et Tidspunkt, da Fadernavnet i slig bogstavelig Betydning absolut ikke sømmede sig for en dansk Geistlig. Mon Forfatteren er sig dette bevidst og af den Grund har udeladt et Aarstal ved Hr Aage? Neppe! thi saa havde han sikkert ogsaa udeladt „1523“ ved Niels; snarere har det hermed en anden Sammenhæng. I Ældste Archivregistraturer³⁾ findes et 1484 udstedt Thingsvidne, at Hr. „Ogy“ til Broderstrup Kirke Sognepræst var en fri Mand og gav Smørdrupgaard til Broderstrup Kirke for sin Sjæls Salighed. Denne Notits har Forfatteren fundet ved Hjælp af Værkets Register, hvor denne Hr. Ogy eller Aage er opført med Familienavnet Frost, og gaaende ud fra, at Hr. Aage selv lever 1484, har Forfatteren saa her fundet et — den geistlige Stand fraseet — fortrinligt Led til Udfyldning af Tidsrummet 1449—1523. Uheldigvis er denne nødvendige Forudsætning ravgal, et andet Thingsvidne om samme Gave til Broderstrup Kirke, udstedt 1466, lyder nemlig, at det Gaardsted i Smørup var givet til Brorstrup Kirke for over 100 Aar siden af en Præst, som hed Hr. Ogghi, hvilken Præst ligger for den søndre Kirkedør i Brorstrup Kirke⁴⁾ — og endelig kjendes et Vidne, udstedt paa Viborg Landsting, at Hr. Aage Frost af Smørdrup Aar 1281 gav sin Gaard til

¹⁾ D. Mag. 1. VI. 76 f, Barner: Fam. Rosenkrantz's Hist. 149. ²⁾ Børglum Herred 7. ³⁾ II. 267. ⁴⁾ Dipl. Viberg. 49.

Brorstrup Kirke¹⁾. Det er denne Hr. Aage, som i Stammerækken opføres som Fader til en 1523 levende Niels Frost! Denne Sidste har Stammerækken formodentlig ogsaa hentet fra Ældste Archivregistraturer, hvor der 1502 nævnes en i Horsens bosat Niels Frost, der rigtignok maa formodes at have været en borgerlig Mand. Antages det saa endelig for givet, at Svend Fiskers 1665 i en Alder af 75 Aar afdøde Fader hed Niels Jensen, bliver det en let fundet og forholdsvis vel funderet Formodning, at der imellem Niels Frost og Niels Jensen har levet en „Jens um 1560“.

Tages nu paa ny Stammerækken i den supplerede Skikkelse:

Hr. Esge Frost,
1314—46, fører 3 Roser eller et delt Skjold, er troligvis Fader til

—
„Frost“,

Niels Ebbesens Svend 1340, der mulig er identisk med Hr Anders Frost, hvis Søster, men ikke

—
en Søn

har avlet den Per Høeg, hvis Søn:

—
Hr Anders Frost

levede 1432—57, thi han var af Slægten Høeg og katolsk Præst, hvorfor han maa forudsættes ikke at have havt ægte Børn, ialtfald ikke en Søn:

—
Jens Frost

i Frøslev 1419—39, var † 1445, der iøvrigt vistnok var af Slægten Bild, og som plat umulig kan være Fader til:

—
Hr Aage Frost,

Præst i Brorstrup 1281, Vaaben ubekjendt, der lige saa umulig kan have været Fader til:

—
Niels Frost,

Borger i Horsens 1502, som knebent nok igjennem en Søn:

—
Jens Frost

kan have været Farfader til

—
Niels, geboren 1590 † 1665,
Den nyere Slægt Frost's Stamfader,

¹⁾ Hofmans Fundationer III. 491 f.

— ja saa er det neppe nødvendigt at føre flere Beviser i Ilden for at godtgjøre, at denne nyere Slægt har havt den fuldeste Føie til at vælge sig Devisen „*Finis dissimilis est initii*“, det er paa godt Dansk: *Initium* ∴ det 13—15 Aarhundredes *adelige* Frost'er og *Finis* ∴ det 19 Aarhundredes *uadelige* Frost'er have slet intet med hinanden at skaffe.

VIII. Markmand-Slægterne.

Det er ikke meget, der hidtil har foreligget trykt om de to gamle Adelsslægter, der have ført eller tillægges Navnet Markmand. Enkelte Medlemmer nævnes hist og her i adelshistoriske og topographiske Værker, men det eneste kjendte Tilløb til en samlet Efterretning om disse Slægter turde være følgende korte Meddelelse i Adelslexiconnet:

„1. En gammel dansk Familie, som allerede er uddød, af hvilken Hvitfeld nævner ved Aar 1426 Peder Markmand og 1435 Evert Markmand. Dens fornemste Herresæde har været Harrestedgaard. Vaabnet er et delt Skjold, hvis første Felt Sølv, deri en halv sort Ørn med udslagen Vinge, andet Felt Guld, deri tre af Guld og Sort toradskaktavlede Bjelker. Paa Hjelmen en sort Ørn med udslagne Vinger. Andre sætte paa Hjelmen i Steden for Ørnen et Træ.

2. Jørgen Markmand i Harstadhe 1485 og 1486 haver ført fem Lillier i Skjoldet (3, 2) og paa Hjelmen to Vesselhorn med en Lillie imellem.“

Den sidste Meddelelse er rigtig nok; kun kan Vaabenangivelsen suppleres med, at Lillierne som nedenfor skal sees, ere hvide i blaat Felt; den første er derimod saa feilagtig som mulig. Den oprindelige Slægt Markmand er ingen dansk Familie, den er maaske heller ikke uddød, men mest urigtigt er det dog, at de to forskjellige Slægter, som tillægges Navnet Markmand, den med Lillierne, som er en paa Sjælland bosat Slægt, og den med Ørnen, som er en laalandsk Æt, ere sammenblandede. Thi, som man allerede af Ad. Lex. kan gjætte sig til, det er Lillie-Slægten, som har eiet Harrestedgaard, og til den hører den 1435 nævnte Evert Marmand; Slægten med Ørnen har derimod aldrig eiet

denne Gaard, har ikke heller selv ført Markmand-Navnet, men dette Navn synes at være bleven overført paa den paa Grund af et Svogerskab med Slægten med Lillierne.

Denne Sidstnævnte har saagodtsom altid selv brugt Navnet Markmand og er utvivlsomt indvandret fra Tydskland; som vi ret strax skulle see, angives det, at den oprindelig er en Patricierslægt fra Køl'n og herfra er kommen til Danmark. For-gjæves vil man inidlertid i vore egentlige Slægtbøger søge efter en Stamtavle over den. Derimod lader en saadan sig saa nogen-lunde construere af efterfølgende gamle Breve:

1. Et Vidne, udstedt af Elisabeth relicta domini Karuli Pætersun (Rani), bone memorie, Joon Grubbe de Therslørse, Thomas Johannis, Nafne Jonesson, Ascerus Grubbe og Jacobus Karlsson (Rani), at Ingerdh Karlsdotter (Rani), relicta quondam Petri Grubbæ, arvede Hovedgaarden i Haralstadhæ, hvori Ascerus (Grubbe) boer, m. m. Gods efter sin afdøde Fader dominus Karolus og sine Brødre Nicolaus og Petrus Karlsson, pie recordationis. Dat. 1344 profesto translationis Sti. Lucii Pape¹⁾.

2. Et Skifte mellem Nicholaus Kyrningh, Nicholaus Akeszon (Thott), milites, Jacobus Nicleszon (Thott), canonicus Lundensis, Iwo Markman, Ascerus Grubbe, Petrus Nicleszon (Thott), Ako Nicleszon (Thott) og Jacobus Karlsson (Rani), armigeri, paa den ene og Thomes Jønsszon paa den anden Side om det dem efter domina Ingeburg, quondam uxor Saxonis Pætersszon de Hamblæmose, arvelig tilfaldne Gods. Dat. 1350 die beatorum martyrum Tiburcii et Valeriani²⁾.

3. Skjøde fra Thomas Jenesson til viro honesto et famoso Yuen Markman paa alt det Gods i Raakløf i Arts Herred, som arvelig tilkom ham ex parte venerabilis domine domine Ingeburgis, bone memorie, matertere uxoris mee, beseglet af Prioren i Antvorskov og af Jacobus Kaarlsson og Ascerus Grubbæ. Dat. 1350 vigilia bti. Johannis Baptiste³⁾.

4. Jacobus Karlssons Pantebrev til dilecto genero suo Yuano

¹⁾ Top. Sml. Perg. Ø. Flakkebjerg H. 86.

²⁾ Voss' Sml. XX. 29.

³⁾ Top. Sml. Perg. Arts Herred 83.

Markman paa Halvparten i Haralstath og i Hanæskough. Dat. 1355 die nativitatis beate Marie Virginis gloriose¹⁾.

5. Et Vidne, udstedt af dominus Nikolaus Kanuti (Manderup), Thomas Jønsson, Johannes Begher, Joon Grubbe med Flere, at discretus vir Yvarus Markman post mortem Jacobi Karlsson, fratris uxoris sue, cum reverenda uxore sua Ingyærth arvede hele Haneskogh, hele Harelstathæ osv. osv. 1355 in profesto beate Katerine²⁾.

6. Hendrich Iffuenszens Brev af Harrested paa sit Gods i Redestorp i Hammers Herred, pantsat Peder Basze af Tybierig for xij Mark purt Sølv. 1386³⁾.

7. Vidne af Olauus Raaris in Wimløse og Thidericus Skellæ in Winningæ, at paa Skiftet post obitum domine Ingærd, bone memorie, qvondam uxoris Yuonis Markman in Haresteth, terre Selendie, prouincie Flakebyersherret, tilfaldt der Henrico Yuoni Harestæth, Haneskow, osv., dat. 1387 die beati Siluestri Pape et Confessoris, og et andet Vidne af s. D., udstedt af Henricus Ywenssen in Haresteth og Thidricus Skællæ in Winninghæ, at Olauus Raris parte dilecte uxoris sue domine Ingeburgh paa samme Skifte fik Gods i Hallagerlilæ og Rакløwf⁴⁾.

8. Stokkevidne af Flakkebjerg Herredsting, at velbaarne Kvinde og ærlige Mærdhæ Mattessæ tilskjødede velbaarne Mand og ærlig Henrik Iwenssøn, „boendes Mand indin Harethzstæthæ“, en Gaard i Aghrøp i Høllingæ Sogn. Dat. 1425 St. Pouls Omvendelses Dag⁵⁾.

9. Simon og Jens Henrichsen, som kaldes Prep, Brødres Stadfæstelse af den Dagtingning mellem Dronning Margrethe og deres Fader Henrich Prep og deres Morbroder Niels Erichson aff waben, Gud naade alle deres Sjæle, om Kiwsæ Gaard med Tilliggende, som de solgte til Dronningen for 1500 Mrk lybsk, og samtykke Simon og Jens Henrichsen ikke blot paa deres

¹⁾ Top. Sml. Perg. Ø. Flakkebjerg Herred 81.

²⁾ Sømmesteds 80.

³⁾ Ældste Archivreg. III. 371.

⁴⁾ Top. Sml. Perg. Ø. Flakkebjerg H. 82—83.

⁵⁾ Sømmesteds 84.

Brødres Erik og Niels Henrichsens Vegne, men ogsaa for deres Medarvinger Ywen Henrichsen, som kalles Markman, og Knudh Nielsøn aff waben paa disses Moders Vegne, at Kong Erik har afstaaet samme Gods til Maribo Kloster, og kjendes de, at de af de 1500 Mrk have oppebaaret de fem jævne Dele, medens den sjette Del tilkommer Ywen Henrichsen og Knwd Nielsøn paa deres Moders Vegne, dat. 1426 corporis Christi, indført i en kongelig Retterthings Dom af 12 Nov. 1457¹⁾).

10. Karl Markmand, Ridders, Bekjendelse. at være kommen overeens med hæderlig Mand og velbyrdig Otte Fos og med sin kjære Moder, saa at de skal have en Gaard i Kastrop for al den Rettighed, som var hende tilfalden i ret Arv i Hærestadh Hovedgaard efter hendes kjære Børn Anne og Alvert (!) Ivensen. 1446²⁾).

11. Brev, hvorved Abbed og Convent i St. Peders Kloster i Næstved i Leie lader velbyrdig Mand Hr. Karl Markman Ridder af Hærestætæ i sine og sin kjære Husfrue Githæs Dage Klosters Gods i Qwislæmarkæ. 1448 ipso die omnium sanctorum³⁾).

12. Kvittering fra Mykel Rwth Rydder i Wetby til hæderlig Mand og velbyrdig Hr. Karl Markman Rydder i Harrestæde paa al sin Husfrues fæderne, Elzebe Ottessedotters, hvilket hende med ret Arv tilfaldt efter hendes kjære Fader Otte Jenszen, hvis Sjæl Gud naade, og Hr. Karl annammede, der han fik hendes kjære Moder. 1449 octava Ste. Agnete Virginis et Martiris⁴⁾).

13. Brev, hvorved Bisp og Kapitel i Roskilde i Leie lader erlig og velbyrdig Kvinde Fru Gyde i Wentzløff, Hr. Karl Markmans Efterleverske, deres Gods i Wentzløff og Arløsetorp. 1474 feria 2^a ante festum Sanctorum Viti et Modesti Martirum⁵⁾).

14. Kvittering fra Jørghen Markman vthi Haritzstædhæ til velbyrdig Mand Jørghen Rwdh i Vedby for den Andel, ham til-

¹⁾ Langebeks Dipl. efter Originalen i Sorø Archiv, jvf. ældste Archivreg. III. 276.

²⁾ Gl. Afskrift i Langebeks Dipl.

³⁾ Top. Sml. Perg. Ø. Flakkebjerg H. 85.

⁴⁾ Voss' Sml. XX. 30.

⁵⁾ Top. Sml. Perg. V. Flakkebjerg H. 79, jvf. Saltø 9.

faldt i et Pant i Arløse efter sin Farfaders, Hr. Karl Markmantz, sin Farmoders Fru Gydhæs og sin Faders Ewerth Markmantz Død. 1485 Sabbato sitientes¹⁾.

15. Skjøde til Kong Hans fra Jørghen Marckman i Hartsstædhe paa to Gaarde i Bastherop med sin Moders og sine Frænders Raad. 1485 ipso die Sti. Bartholomei Apostoli²⁾. Under dette Skjøde og et Skjøde fra 1486 til Hr. Johan Oxe³⁾ er Jørgen Markmands Sigil med Lillie-Vaabnet bevaret.

16. Stokkevidne af Sjællandsfar Landsting, som velbaaren Mand Jørghen Rwdh fik, at hverken hans Fader Hr. Michel Rwdh eller hans Broder Hr. Otte Rwdh, Gud deres Sjæle naade, eller han selv nogen Tid til Thinge have ladet Hr. Karl Marckman eller Effuert Marckman, Gud deres Sjæle naade, eller Jørgen Marckman ledig og løs for det Værgemaal, som Hr. Karl Marckman var Jørgen Ruds Moder Fru Elsebes Væрге, men havde forfulgt Jørgen Markmand baade for Lovskifte og Værgemaal, dat. 1493 den Onsdag næst efter St. Mathie Apostoli Dag — samt et andet Vidne af s. D. og Sted, at Jørghen Marckman aldrig havde været til Thinge og lovbudet sin Andel i Harrestedgaard, ei heller tilforn skjød det nogen Mand samme Andel efter Lovens Indhold, og at Jørgen Rud for omtrent 3 Aar siden der til Thinge bød Guld, Sølv og Pendinge for forskrevne Andel, at være den næst at købe⁴⁾.

17. Thingsvidne af Flakkebjerg Herredsting, at hæderlig og velbyrdig Svend Jørghen Marckman inden fire Thingstokke antvordede Jørghen Rwdh i Vedby en Søsterdel i Harrestedhæ Hovedgaard og 10 Pd. Skyld i samme Gaard for „fongæ iord“, som Jørgen Marckman afhændet haver og Jørghen Rwdh i Arv tilfalden var, og to Gaarde i Harrested for Grøden af forskrevne ti Pd. Skyld og for Guld, Sølv og Løsøre, som dem imellem var; item antvordede Jørgen Marckman Jørgen Rwdh fem Gaarde i Hanskov og en i Harrested for det Værgemaal, som Hr. Karl

¹⁾ Top. Sml. Perg. V. Flakkebjerg H. 81, K. Barner: Rosenkr. Dipl. 160.

²⁾ Arne Magn. XXVII. 9.

³⁾ Top. Sml. Perg. Ø. Flakkebjerg H. 69.

⁴⁾ Top. Sm. Perg. Harrested 2 og 3.

Marckman var Jørgen Rwdhs Moders Væрге Fru Elseby i 15 Aar — og lode de dermed hinanden kvit for ydermere Tiltale. 1493 den Torsdag næst efter Sti. Gregorii Dag¹⁾).

18. Kong Hans' Vidne, at Peder Mogensen, Kongens Skriver og Kannik i Kjøbenhavn, paa Jørgen Marckmantz Vegne afhændede til Peder Boszen paa Hr. Eskild Gøyes Vegne en Hovedgaard i Solte By, en Gaard i Lundforlund, en Gaard i Førsløff og Helle-
rope Gaard. Nyborg Slot 1494 den Onsdag næst efter St. Anne Dag²⁾).

Dette Aktstykke er det sidste, hvori Jørgen Markmand eller noget andet Medlem af hans Slægt er fundet nævnt, dog anføres i Michelsens Slægtetog, at han 1500 solgte Harrested til Brødrene Hr. Tønne og Jørgen Parsberg; af danske Kilder kan altsaa hans senere Skjæbne ikke oplyses. Man kunde gjætte paa, at Jørgen Markmand, der var Hofsinde³⁾, kunde være falden ugift paa et af de forskjellige svenske Krigstog; men det synes dog ikke at være saa.

I „Genealogisches Taschenbuch der Ritter und Adelsge-
schlechter“ for 1879 findes en Stamtavle over en Slægt von Marckmann eller, som den i Henhold til en Bevilling af 5 Oct. 1855, nu kalder sig von Marckmann und Lichtabell⁴⁾. Denne Slægt angives at være en adelig Patricierfamilie fra Köln, af hvilken Medlemmer alt nævnes i det 12 Aarh. Stamtavlen begynder dog ikke i Köln, thi det hedder:

¹⁾ Top. Sml. Perg. Harrested 1.

²⁾ Top. Sml. Perg. Slagelse H. 59.

³⁾ D. Mag. 4. I. 74, 178—81, II. 166.

⁴⁾ Den nulevende Generations Farfader Friedrich Dethleff Marckmann (f. 22 April 1750 † 1795) var g. m. „Anna Dorothea, Erbtogter des kön. dän. Kammerrathes Konrad Mathias de Lichtabell und der Sophie, geb. von Leesen“. Familien Marckmann maa aabenbart nære stor Veneration for den uddøde Slægt „de Lichtabell“, siden den nu 70 Aar efter har adopteret dens Navn; mon den skulde staae i den Formening, at „de Lichtabell“ er en høifornem dansk Slægt? Den vilde da befinde sig i lige saa stor en Vildfarelse, som om man fra dansk Side gjættede paa, at „de Lichtabell“ var en tydsk Adelslægt, thi den findes hverken i tydske eller danske Adelslexica. Mon man ikke vilde komme Sandheden nærmest ved at antage denne Slægt for at være Bønder fra Lysabild paa Als, der havde opfixet deres Fødesteds Navn til et klingende Slægtnavn.

Nach Vertreibung der Patriziergeschlechter aus Köln durch die Gilden, wandten sich die Markmann nach Lübeck und von dort nach Dänemark und erwarb:

Peder Marckmann, Ritter (lebte 1426), den Edelsitz Harrested bei Soroe auf Seeland. (Derselbe wird vom Professor Call-Rasmussen in Kopenhagen irrtümlich als dem dänischen Uradel angehörig bezeichnet).

Ewert, zog 1435 mit König Erich	Karl (lebte 1456), verm. mit Gyde,
nach Schweden und ward zum	Schwester des Bischofs Peder von
Freiherrn von Gyllenankan (!)	Roeskilde.
erhoben.	

Peder, Herr zu Harrested († 1493).	Jørge († 1492) zum Suderdyke, verm. 1489 mit Meteke, Siebrands.	Erich.

Marcus (gefallen 17 Juni 1559 in der Schlacht bei Brunsbüttel), verm. 1 Mai 1516 mit Meteke Wulfs (geb. 1498, † 1569 zu Heide) Tochter der ditmarschen Häuptlings Wulf Siebrands (vulgo Isenbrand).

Michael Marks (geb. 10 Dez. 1530, † 6 Okt. 1598), erbgesessen zu Heide, Doktor der Theologie, trat zur lutherischen Lehre über; verm. I^o mit Becke, Tochter des Hanneke Morsen, Erbherrn zum Neuenlande und der Margarethe, geb. Witmar von Lindenbruch, II° mit Anna geb. von der Brügggen aus Lübeck, III° mit Elisabeth, geb. Daseln aus Lüneburg.

etc. etc.

Denne Michael Marks' Efterkommere føres saa gjennem en Række i Heide, Hamborg og Rostok bosatte Slægtled ned til Nutiden, da Familiens faatallige Medlemmer, af hvilke et forøvrigt har været dansk Vicekonsul, ere forgrenede til England, Texas og Schlesien.

Hvis denne Stamtavle var fuldt ud paalidelig, kunde der være Tale om at give Slægten Marckmann Plads i Danmarks Adels Aarvog, der følger det Princip, at en Slægt ikke taber sin danske Adel ved at flytte til et fremmed Land, skjøndt kun Medlemmer, der have Indfødsret kunne udøve de med denne Adel forbundne faa Rettigheder. Uheldigvis er nu „Genealogisches Taschenbuch der Ritter- und Adelsgeschlechter“ ikke noget synderlig paalideligt Kildeskrift. Som jeg ved Omtalen af Familien „von Frost“ har leveret Bevis paa, optager Redactionen af denne Taschenbuch de til den ind-

sendte Meddelelser uden Critik, af gode Grunde, thi hvorledes skulde den vel være istand til at controllere Efterretninger, indsendte fra alle Verdenshjørner. Og vel beraaber Stamtavlen Forfatter sig paa en saa ypperlig Kjender, af dansk Adelshistorie, som afd. Professor Kall Rasmussen, men den bærer egentlig ikke Præg af, at han har synderlig Andel i dens Tilblivelse. Formodentlig har Kall Rasmussen kun opgivet de to fra Huitfeldts Krønike (eller snarere fra Adelslexiconnet) hentede Navne: Peder Markmand 1426 og Evert Markmand 1435 samt mulig Ægteparret Karl Markmand og Fru Gyde, disse Navne har saa den tyske Forfatter efter bedste Skjøn sat op i en Stamtavle og knyttet den til sin egen, om hvilken jeg formoder, at den har indeholdt den yngre Peder Markmands og Erik Markmands Navne, om hvem de danske Kilder tie. Forøvrigt skulde jeg være tilbøielig til at slutte mig til den tyske Forfatter, naar han giver Kall Rasmussen Uret i at antage Familien Markmand for at være dansk Uradel; den første Iver Markmand, som Kall Rasmussen ikke synes at kjende, kan saare vel være en indvandret Lybækker¹⁾.

I Taschenbuch er som sædvanlig ogsaa for Marckmann-Slægten Vedkommende kun optaget den nulevende Slægts directe Ascendents, altsaa ikke uddøde Sidelinier osv., men Familien veed, som det synes, dog god Besked om disse. Skjøndt her altsaa mangler den Maria Marckmann Marcusdatter af Suderdyke, som efter Stamtavler over Slægten von Bardenfleth²⁾ var gift med Addo von Bardenfleth til Rechtebe, † 19 Oct 1566, har dog dette Ægteskab i sin Tid givet Anledning til en kort Brevvexling anellem den tyske Stamtavles Forfatter, Gestüts-Direktor H. von Marckmann und Lichtabbell i Deutschleuten i Schlesien, og nu afd. Kammerherre J. A. Bardenfleth og senere dennes Søn Hr. Kammerjunker, Premierlieutenant Addo Bardenfleth, der har havt den Godhed at stille Hr. von Marckmanns Breve til min Disposition. Af disse sees, at Marcus, † 1559, foruden den

¹⁾ Navnet Markmand forekommer dog slet ikke i Codex Diplomaticus Lubicensis.

²⁾ Jvf. Adels Aarb. 1891 S. 23.

anførte Søn 1. Michael har havt følgende Børn: 2. Detlef, † som Munk i Klosteret zu Lunden (Nord-Ditmarsken), 3. Markus, † i Rom som Jesuit, 4. Wulf, † i Padua, Dr. U. J., 5. Reimer, faldt i Lifland, 6. Elsebe, gift med Hartvig Lackemann, Arveherre til Diepenbrock, 7. Maria, gift I^o m. Addo Bardenfleth til Rechtebe, † 19 Okt 1566, II° m. Junker Arend Fiege, Arveherre til Rechby (!) og 8. Claus, som Mariæ Bebudelse Dag 1559 blev Raad i Nord-Ditmarsken.

Saa bestemte Angivelser som denne sidste give disse fra tysk Side kommende Meddelelser Præg af Paalidelighed, og den i Taschenbuch meddelte Slægtrække er saa rigelig forsynet med Fødsels-, Døds- og Bryllupsangivelser, at man meget forbauses over, at Forfatteren i et Brev af 13 Marts 1889 fremkommer med den Bemærkning: *das auf unseren Nachforschungen in Heide, Schwaan, Sulz, Neustadt, Meldorf und Harrestedt immer die Antworten eintrafen: „Die alten Kirchenbücher existiren nicht mehr“ oder auch „Dieselben wurden im 30jährigen Kriege vernichtet“.* Den „unsere Stammtafel“, som Forfatteren paaberaaber sig i samme Brev, maa derfor have været ualmindeelig fuldstændig, men uheldigvis haves den kun nu kun i Afskrift, „da das Original durch Nachlässigkeit des einzigen Sohnes meines ältesten Bruders, der in englischen Diensten nach Indien ging, verloren oder abhanden kam“. Det er altsaa nu ikke muligt at danne sig en Mening om denne originale Stamtavles Ælde og Paalidelighed; dog tør man vel gaa ud fra som givet, at den tyske Familie har bevaret en selvstændig Tradition om, at den stammede fra Danmark, thi hvorledes skal man ellers forklare, at en i Schlesien bosat Mand finder paa at eftersøge sine Forfædre i Harrested Sognekirkes Kirkebog, og det maa ogsaa erkjendes, at de Efterretninger, der nu komme fra tysk Side om Jørgen Markmand, nemlig, at han 1489 har giftet og bosat sig i Ditmarsken, stemme hel godt med, hvad der fra dansk Side vides om ham, idet jo næsten samtlige til hans Navn knyttede Aktstykker ere Skjøder, hvorved han personlig eller ved Stedfortrædere skiller sig ved sine sjællandske Eiendomme. Derimod er det for ham angivne Dødsaar 1492 neppe rigtigt,

han har utvivlsomt endnu været i Live 1494, ja maaske endogsaa 1500, hvis Efterretningen om, at han først dette Aar solgte Harrested til Parsberg'erne er rigtig, og Familietraditionen om Slægtens Herkomst har aabenbart ogsaa vaklet, thi i en tidligere Aargang af oftnævnte Taschenbuch (1877) hedder det, „die von Marckmann ein altes norddeutsches Adelsgeschlecht“ — „alter Rostocker Adel“. Derhos føre disse tyske von Marckmanns i Skjoldet „ein . . . gekleideter Mann mit umgürtetem Schwerte, in der Rechten einen Baumstamm mit 4 Aesten haltend“, og skjøndt det vel ingenlunde var utænkeligt, at en Slægt, som skiftede Fædreland ogsaa i Tidens Løb kunde skifte Vaaben, særlig her, hvor selve Navnet saa stærkt indbød til en Gjengivelse i Skjoldet¹⁾, saa vilde man jo dog unægtelig have været langt mere tilbøielig til at tro paa Slægtskabet mellem de danske og de tyske Markmand-Ætter, om disse sidste den Dag idag havde ført de førstes smukke gamle Vaaben: de fem hvide Lillier i blaat Skjold.

Paafaldende er den tyske Stamtavles Efterretning om, at Evert Markmand, som 1435 var med Kong Erik i Stockholm, her blev ophøiet til Friherre af Gyllenankar; den er vistnok aldeles urigtig. Efter Anrepps Ættar Taflor²⁾ var den svenske Adelsæt Gyllenankar fra Brandenburg, men først 1571 fik Slægten ved Admiralen Henrik Arvidssons Optagelse i Adelsstanden Navnet Gyllenankar, og dens Vaaben: to krydslagte Ankere omsatte af fire Kugler har ingensomhelst Tilknytning til de danske eller det tyske Markmand-Vaaben.

Indtil der foreligger et uforkasteligt Bevis fra tydsk Side for, at Jørgen Markmand fra Harrested virkelig er Fader til den 1559 faldne Marcus Jürgens eller Marcus Marckmann, maa man vel helst sætte et stort Spørgsmaalstegn ved denne Forbindelse mellem de to Stamtavler og ialtfald fra dansk Side indskrænke

¹⁾ Exempelvis skal jeg kun minde om, hvorledes et Medlem af den hallandske Adelslægt Griis drog til Sverig, hvor han lod sig adle paa ny, ikke med sit Slægtvaaben den røde femoddede Stjerne, men med et helt nyt Vaaben, et gaaende Svin omsat af 3 Æbler, hvilket Vaaben hans Børn dog atter ombyttede med Stjernen.

²⁾ II. 64.

sig til at faae en nogenlunde sandsynlig Stamtavle opstillet over de Markmand'er paa Harrested paa Grundlag af de foran omtalte Aktstykker. Allerede Klevenfeldt har gjort Forsøget i forrige Aarhundrede, men med afgjort Uheld; da han kun tildels har kjendt de her samlede Breve. Forinden Forsøget gjentages, det egentlige Maal for denne lille Afhandling, maa jeg dog med et Par Ord berøre et andet uopklaret Punkt i denne Slægts korte Historie, nemlig det Svogerskab, som aabenbart maa have forbundet Slægterne Moltke og Markmand.

De to Slægter vare hinandens Naboer: Markmand'erne paa Harrested i Hyllinge Sogn, Moltke'rne paa Skafterup i Vindinge Sogn og paa Kyse i Vallensved Sogn. Af det ovenfor under No 9 citerede Dokument sees det, at Iven Henriksen Markmand 1426 var Medarving til Kyse paa sin Moders Vegne, som tillige var Moder til Knud Nielsen Dyre; disse Halvbrødre eiede en Sjettedel, medens de andre fem Sjettedele tilhørte Henrik Prips Sønner. Ogsaa Pripperne havde dog kun Part i Kyse som mødrene Arv, thi deres Fader nævnes kun som Gaardens tidligere Eier i Forbindelse med deres Morbroder Niels Eriksen (Due). Disse to, Henrik Prip og Niels Eriksen, vare 1403 Arvinger efter Fru Karine af Kyse¹⁾, som var Enke efter den Hr. Peder Beger, som 1356 kjøbte Kyse af Kong Valdemar. Fru Karine har tillige paa en eller anden Maade været knyttet til Hr. Fikke Moltke, som 1378—91 skriver sig til Kyse. Snarest skulde jeg tro, at hun efter Hr. Peder Begers Død har ægtet Hr. Fikke, med hvem hun neppe har havt Børn, da Kyse jo ved Hr. Fikkens Død gik ud af Moltke-Slægten. Derimod ere sandsynligvis Niels Eriksen Due og hans Søster (eller Søstre) Datterbørn af Hr. Peder Beger og Fru Karine, men Misforholdet mellem Størrelsen af den Brødrene Prip tilfaldne Arvepart og den, der tilfaldt Iven Markmand og hans Halvbroder, antyder rigtignok, forudsat, at ikke Kjøb og Salg af Arvelodder har fundet Sted, hvad der dog næsten maa have været Tilfældet, et langt mere indviklet Slægtskabsforhold, end det jeg tidligere har antaget, nemlig, at Iven Markmand og

---

¹⁾ Eline Gøyes Jordebog 309.

Knud Nielsen ligesom Prip'erne vare Søsterbørn af Niels Eriksen¹⁾. I hvert Fald bliver Forbindelsen mellem Hr. Fikke Moltke og Iven Markmand alt for fjern til, at den kan være grundet paa et Ægteskab mellem en Moltke og en Markmand, hvorimod den vel kan have ført til et saadant. Det sees nemlig, at der senere var Trætte mellem Karl Saxtrup, hvis Hustru var en Moltke, og Jørgen Markmand om en Søsterdel i Bavelse, som Fru Gyde i Vendslev arvede efter sin Søn Evert Markmand. Altsaa har en af Evert Markmands Forfædre tilgiftet sig en Søsterlod i Bavelse, der tilhørte Moltke'erne; det kan ikke være ham selv, thi hans Hustru overlevede ham, og hendes Eiendom kunde da ikke gaae i Arv til hans Moder; det kan heller ikke være Faderen Hr. Karl Markmand, thi han var gift med Fru Gyde; derimod kan det saare vel have været Iven Henriksen, blandt hvis Børn, det aabenbart fra Moltke-Slægten hentede Fornavn Evert første Gang forekommer. Efter Tiden at dømme har hans Hustru da været en Søster til Brødrene Hr. Evert og Mathias Moltke til Bavelse.

I denne Forbindelse maa omtales de gamle Vaaben, som ere fundne malede paa Chorchvælvingen i Førslev Kirke, og hvoraf Hr. Professor J. Kornerup godhedsfuldt har sendt mig en Afbildning. Det er tre Skjolde, hvis Form tyde paa, at de ere malede om ved Aar 1400, anbragte $\begin{matrix} \text{I} & \text{III} \\ & \text{II} \end{matrix}$, saaledes at I og III helde ind ad imod hinanden og II heldende som I. Skjold I er skraadelt fra højre Hjørne, øverste Felt rødt, nederste skaktavlet af Gult og Hvidt; det hviler paa en langskaftet Øxe og en Erkebispstav og kan altsaa kun henføres til en bestemt Person, nemlig den trondhjemske Erkebiskop Niels Jakobsen Finkenow kaldet Ruser, der var Erkebisp fra 1382—86²⁾. Skjold II har fem hvide Lillier (3, 2.) i blaat Felt, altsaa Markmand, og III tre sorte Fugle (2, 1.) i Guld, altsaa Moltke-Slægten velkjendte Vaabenmærke med de endnu den Dag i Dag brugte Farver. Disse Vaaben have særlig Interesse, fordi de give os de hidtil ukjendte

¹⁾ Jvf. Adels Aarb. 1891, S. 127.

²⁾ Biogr. Lex. V. 157.

Farver for Finkenow- og Markmand-Slægternes Vaaben, men de have neppe direkte nogen Forbindelse med det formodede Ægtepar, Iven Henriksen Markmand og Frue født Moltke. De tre Vaaben høre nemlig aabenbart sammen og ere altsaa ikke blot en Menneskealder eller mere ældre end den yngre Iven Markmand, som her kunde være Tale om, men efter Stillingen af Markmand- og Moltke-Vaabnene ligeoverfor Finkenow Vaabnet, er det overhovedet ikke sandsynligt, at de betegne Mand og Hustru. Snarest skulde jeg antage, at de minde om en foruds Restoration af Førslev Kirke, bekostet af Kirkens nærmeste Patroner, den geistlige og den verdslige samt den fornemste Sognebeboer. Niels Jakobsen Finkenow var nemlig tillige Kannik i Roskilde, og til hans Canonicat har formodentlig de geistlige Indkomster af Førslev Kirke været henlagte. Samtidig, ialtfald 1387, var Hr. Fikke Moltke til Kyse Lehnsmand paa det nærliggende Saltø. Markmand Vaabnet endelig maa være den ældre Iven Markmands eller hans Søn Henriks; de vare utvivlsomt Godsbesiddere i Førslev Sogn, ialtfald eiede Jørgen Markmand her en nu forlængst forsvunden stor Gaard Hellerup, som han 1491 solgte til Hr. Eskild Gøye. Til Sognets vel ialtfald senere anseeligste Hovedgaard Førslev har derimod Markmand-Slægten neppe været knyttet; den tilhørte nemlig 1382 Johannes Brun, solgtes 1395 af Hælenborg Olofsdatter (Bille) til Jep Halvegge, hvis Svigersøn Per Raaris, sagtens en Søn af den foran nævnte Olaf Raaris, 1418 pantsatte den til sin Svoger Evert Halvegge, gennem hvis Datterdatter Margrethe Pedersdatter Ravensberg den kom til Slægten Beck, som siden i lange Tider besad Gaarden. Forøvrigt var det jo ogsaa tænkeligt, at et Medlem af Markmand-Slægten dengang kan have været forlehnet med det i Førslev Sogn liggende Bispelehn Snesev og paa denne Maade kan have været knyttet til Førslev Kirke.

Efter det ovenanførte kan der da formentlig opstilles følgende Stamtavle over den danske Markmand-Slægt:

Iven Markmand,

første Mand af Slægten i Danmark, saavidt vides; nævnes 1350—1355, før 1350 g. m. Inger Karlsdatter (af Slægten Rani) til Harrested, der var † 1387 (hun g. 1° m. Peder Grubbe og i dette Ægteskab formodentlig Moder til den Asser Grubbe, som 1344 beboede Harrested).

Henrik Ivensen til Harrested 1386—87, g. m. N. N., der var Medarving til Kyse og siden ægtede Hr. Niels Knudsen (Dyre).	Ingeborg g. m. Oluf Raaris i Vem- meløse (Vester Flakke- bjerg H.) 1387.	En Datter g. m. Didrik Skelle i Vindinge (nu Fuirendal) 1387.
Disse kunne dog ogsaa være Døttre af Fru Ingers første Ægteskab.		

Iven Henriksen,
som kaldes Markmand, i Harrested,
nævnes 1418¹⁾ og 1426, g. m. en
Moltke fra Bavelse, som 1446 var g.
m. Otte Fos).

Henrik Iven- sen, „boendes Mand inden“ Harrested 1425; synes død før Fa- deren.	Anne, var † 1446.	Evert Ivensen Markmand, levede 1435 ²⁾ , var † 1446.	Hr. Karl Markmand til Harrested 1446, blev 1456 hispelig Lehnsmand paa Saltø ³⁾ , var † 1474, g. m. Gyde Peders- datter (Jernskieg), le- vede 1482, var † 1487, Enke efter Otte Jen- sen (om hvem see nedenfor).	Karen, g. m. An- dersPeder- sen (Jern- skieg) til Ellinge.

Evert Markmand,
† før sin Moder; hans Enke levede
1485.

Jørgen Markmand
til Harrested, som han med alt sit
øvrige Gods solgte, var Hofsinde,
nævnes 1485—1500, vistnok sidste
Mand af Slægten i Danmark.

¹⁾ Arne Magn. II. 12.

²⁾ Huitfeldt 785.

³⁾ Ældste Archivreg. III. 317.

Over den saakaldte Markmand-Slægt med Ørnen i Vaabnet kan opstilles følgende Stamtavle¹⁾:

Hr. Jens Pedersen

til Bellinge paa Falster, hvis Sigil haves under et Aktstykke fra 1360, var 1364 Ridder og nævnes 1377 blandt de Beseglende i Kong Olufs Haandfæstning; g. m. en Datter af „gamle“ Hr. Jens Falster²⁾.

Johannes Jensen af Bellinge, beseglede 1403 et Dokument til Vitterlighed, angives g. m. Elsebe Dyre ³⁾ .	Peder Jensen til Torp (Nørre H. paa Falster), hvortil han skrives 1410, hans Sigil under dette Brev er bevaret, er vel den Peder „Thaae“, som nævnes 1381 (jvf. Broderen Mads) ⁴⁾ .	Mads Jensen til Bellinge, solgte 1381 tilligemed Henrik Gøye, som kaldes Staverskov, Mogens Gøye af Krenkerup, Peder Thaae og Otte Jensen af Saltø til Axel Andersen af Kjørstrup Gods, som Hr. Steen Basse m. Fl. havde i Pant, levede 1430; g. m. Jutte paa Egebølle, Datter af Hans Frensesen i Torslunde og Vibeke Thomesdatter van Hafn, Enke efter Folmer N. N. ⁵⁾ .	Hr. Otte Jensen, var 1381 Hovedsmand paa Saltø, Sigil under et Brev af 1387, var 1388 Medlem af Guds Legems-slav i Sønder Herred paa Laaland, var 1397 Ridder; g. m. Margrethe Ovesdatter Steeg, som var Enke 1401 og 1403 (g. 1 ^o m. Holger) ⁶⁾ .	
Otte Jensen, g. m. Gyde Pedersdatter Jernskieg, som 1446 var gift igjen med Hr. Karl Markmand.	Poul Pedersen i Torp, beseglede 1467 til Vitterlighed med Hr. Hartvig Falster ⁷⁾ .	Johannes Pedersen, var 1456 Sognepræst i Nykjøbing paa Falster, kaldes 1467 nobilis vir, levede endnu 1472, og under et Dokument fra dette Aar er hans Sigil bevaret ⁸⁾ .	En Datter, vistnok g. m. Erik Bang og Moder til Mads Bang i Torp og Peder Bang i Bellinge 1468.	Dorte, g. m. Henrik Olufsen Staverskov som kaldes Gøye.
Elsebe, g. m. Hr. Mikkel Rud til Vedby.				

¹⁾ Jvf. forøvrigt Sml. til jydsk Hist. og Top. 2. I. 149.

²⁾ Klev. Sig. Sml., Sjæll.-Møen 129, Geh. Arch. Aarsber. II. 25.

³⁾ Musse H. 2, Jytte Gyldenstiernes Vaabenbog, Tale Ulfstands Slægtebog.

⁴⁾ Arne Magn. XLVI. 3.

⁵⁾ Klev., Merløse H. 146, Klev.: Coll. Gen. Nob. Dan. 122.

⁶⁾ Hyld. 4, Molb. og Petersens Dipl. 11, Kirkeh. Sml. 3. VI. 423, Stevns H. 72, Sv. Dipl. I. 68, Ældste Archivreg. III. 318.

⁷⁾ Arne Magn. XXV. 3.

⁸⁾ Arne Magn. XXV. 1, 3, XXVI. 18.